

Van bloem tot appel

Het nut van bijen

Bijen verzamelen nectar en stuifmeel in bloeiende bloemen. De nectar wordt verwerkt tot honing en het stuifmeel vormt de basis van het zogenaamde "bijenbrood", een mengsel van stuifmeel en honing dat wordt gevoerd aan bijenlarfjes. Tijdens het verzamelen bezoekt een bij verschillende bloemen na elkaar. Doordat een bijenlichaam behaard is blijft stuifmeel aan de bij kleven, dat bij het bezoek aan een volgende bloem weer wordt achtergelaten op de stamper, waardoor de bloem wordt bestoven en zich een vrucht kan gaan vormen.

Bijen zijn bloemvast, dat wil zeggen dat ze tijdens een haalvlucht zich concentreren op één soort bloem, zelfs op één kleur. Bijen zijn daarom uitermate geschikt voor de commerciële bestuiving. Daar er in de landbouw de laatste tientallen jaren nogal wat is veranderd - monocultures, sterke bemesting, bespuitingen met insecticiden - zijn veel natuurlijke bestuivende insecten verdwenen. Hun taak wordt in veel gevallen overgenomen door de honingbij.

Zonder bijen zouden veel bloeiende planten geen vruchten dragen en zonder bloemen zouden de bijen geen voedsel hebben. Dat maakt maar weer eens duidelijk hoe planten en dieren elkaar nodig hebben.

Commerciële bestuiving

In het voorjaar huren veel fruittelers bijenvolken van imkers. Door één of meer bijenkasten in een boomgaard te plaatsen zijn er op elk moment voldoende bijen aanwezig om een goede bestuiving en daar-door een goede vruchtzetting te bewerkstelligen. Bijen worden ingezet bij de bestuiving van appels, peren, pruimen, kersen, bessen, frambozen, bramen en aardbeien. Onder glas, in kassen worden bijen gebruikt bij de bestuiving van onder meer augurken, courgettes, aardbeien, meloenen, perziken en bessen.

Ook veel groente- en bloemenzaden worden

geteeld met behulp van bijen, waarbij het een voordeel is dat bijen bloem- en kleurvast zijn zodat geen ongewenste varianten ontstaan. Bij sommige teelten worden hommels ingezet voor betere resultaten. Onderzoek heeft in ieder geval onomstotelijk bewezen dat bestuiving door insecten een betere vruchtzetting garandeert, met grotere en gaver vruchten dan machinale of handmatige bestuiving. De totale waarde aan land- en tuinbouwgewassen als gevolg van bijenbestuiving wordt geschat op ongeveer 1,6 miljard gulden per jaar. De Nederlandse honingopbrengst vertegenwoordigt een waarde van ongeveer 10 miljoen.

Bestuiving van wilde planten

Veel oorspronkelijk in de natuur voorkomende insecten zijn verdwenen doordat hun natuurlijke omgeving is verdwenen of verkleind. Langzamerhand komt het besef weer terug, dat bloeiende bermen langs snelwegen of landerijen niet alleen een vrolijk schouwspel opleveren,

Klaproos

Lindebloesem

maar ook een onmisbare schakel vormen in het leven van veel insecten. Door de aanwezigheid van insecten worden weer andere dieren aange-trokken, kleine knaagdieren en vogels die leven van zaden, bessen en insecten, die op hun beurt roofvogels en kleine roofdieren aantrekken. Steeds meer gemeenten gaan over op een natuurvriendelijk groenbeheer. Daardoor kunnen bijenvolken makkelijker overleven en zorgen door hun bestuivend werk er weer voor dat bessen en zaden ontstaan waardoor vogels in onze steden en dorpen kunnen overwinteren. Zo blijkt ook de samenhang tussen bloemen, bijen, vogels en zoogdieren.

Het belang van een goede dracht

Als er op een bepaald moment geen bloeiende bloemen aanwezig zijn, kunnen de bijen geen nectar meer verzamelen en moeten ze leven van de aanwezige voorraad. Als die voorraad net is afgenomen (geslingerd), kan het gebeuren dat de bijen van de honger sterven. Daarom is het belangrijk voor de imker dat er altijd drachtplanten aanwezig zijn, of hij moet met zijn bijen naar een drachtgebied toe rei-zen. Een goed drachtgebied bestaat uit bloemen, hees-ters en bomen die vanaf het vroege voorjaar tot laat in het najaar voor nectar en stuifmeel zor-gen.

Als de eigen tuin niet groot genoeg is, kan aan de gemeente gevraagd worden rekening te houden met de drachtplanten in plantsoenen en bermbe-heer.

Goede drachtplanten zijn bijvoorbeeld:

- bomen/struiken: verschillende esdoornsoorten

(mooie herfstkleuren), acaciasoorten (Robinia), de diverse wilgen en lindes, alle geschikt voor de grotere tuin of gemeenteplantsoenen. Voor kleine-re tuinen zijn bijvoorbeeld geschikt de kleinblijven-de esdoorns, azalea's, hibiscus, berberis en coto-neaster. Voorts diverse bessestruiken, diverse malus- (appel en peer) en prunussoorten, zowel met eetbare vruchten als de siersoorten. Ook bloeiende liguster en fluweelboom leveren voed-sel voor de bijen.

- lage struiken en bloemen: dopheide en struik-heide, kruiden als thijm, lavendel en marjolein, korenbloemen, zonnebloemen, kaasjeskruid, asters, distels (kogeldistel, kaardebol), verschil-lende klokjesbloemen en sedum-soorten. In het voorjaar leveren sneeuwkllokjes en krokussen voor de bijen het eerste stuifmeel.

Bij het Bijenhuis zijn verschillende één- en meer-jarige zaadmengsels te koop, speciaal geschikt voor bijen. Ook op het gebied van bijenboeken kunt u daar terecht. Meer informatie vindt u bij-voorbeeld in het Werkboek Bijenhouden van J.J. Speelziek of de gratis brochure 'Bloemen en Bijen'.

De VBBN

De Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland (VBBN) zet zich in voor instandhou-ding en ontwikkeling van de bijenweide. U vindt de VBBN in het verenigingsgebouw het Bijenhuis te Wageningen. Het secretariaat is bereikbaar op maandag tot en met vrijdag van 9.00 tot 15.00 uur. U kunt daar terecht voor informatie en voor-lichting. Ook kunt u een bezoek brengen aan de winkel (dinsdag t/m vrijdag van 8.30 tot 17.00 uur, in de zomermaanden ook maandagmiddag en zaterdagochtend) of de expositie (juli en augustus geopend op woensdag- en donderdagmiddag, van 13.00 tot 16.30 uur, de andere maanden is een afspraak vooraf noodzakelijk) met drachtplan-tentuin, gelegen naast het Bijenhuis, die altijd vrij toegankelijk is voor belangstellenden.

VBBN/Bijenhuis,
Grintweg 273, 6704 AP Wageningen,
tel. (0317)422422, fax (0317)434180.
e-mail: bijenhuis@vbbn.nl